

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ VE MATERYAL GELİŞTİRME” DERSİ BAĞLAMINDA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN YETERLİLİK VE ALGILARI

Havva YAMAN (*)

ÖZET

Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri ile ‘Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme’ dersinin amaçlarına ulaşma derecesini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde ‘Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme’ dersini almış olan 190 öğrenciye anket uygulanmış ve verilerin işlenmesinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis Testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerinin cinsiyet, yaş, sınıf, bilgisayar ve internet kullanma düzeyi değişkenlerine göre farklılaştığı ancak lise türüne göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Türkçe eğitiminin temel beceri alanlarının (konuşma, yazma, okuma ve dinleme) geliştirilmesinde teknoloji kullanımına yönelik uygulamaların yapılmasına ve dersin işlenişine ilişkin birtakım öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Dersi, Öğretmen Adayı, ‘Öğretim Teknolojileri Materyal Geliştirme’.

ABSTRACT

This research has been done to indicate the teacher candidates' opinions about using technology in Turkish lessons and the degree of reaching the aims of the lesson 'Teaching Technology and Developing Materials' 190 students who have attended Teaching Technology and Developing Materials' lessons in Atatürk Education Faculty of Marmara University and Mann Whitney U and Kruskal Wallis Tests were used to elaborate the information. As a result of this research, it's indicated that the opinion of Turkish teacher candidates have diversified as regard to their sex, age, class, the degree of using computer and internet, but have

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

not diversified as regard to the kind of high school. Some advices have been suggested on developing the basic sufficiency parts of teaching Turkish (speaking, writing, reading and listening) to make implementations about using technology and the style of teaching lesson.

Key Words: *Turkish Lesson, Candidate of Teacher, 'Teaching Technology and Developing Materials'.*

İnsan yaşamının teknolojiyle biçimlenmesinin hızlı bir gelişme gösterdiği yirmi birinci yüzyılda, teknolojinin kullanım alanlarından birisi de eğitimidir. Öğrenme kuramlarındaki gelişmeler, eğitimde teknoloji kullanımının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aikan'a (2001) göre eğitim teknolojisi, eğitimin yürütülmesine ilişkin süreçlerle ilgili olup davranışları saptama, eğitim durumlarını belirleme, yaşantıları kazandırma ve ortamı düzenleme etkinliklerini kapsamaktadır. Eğitim teknolojisi uzmanının, özellikle her öğretmenin mesleğinde başarılı olabilmesi için iletişimde ve eğitimde kullanılan araç, yöntem ve tekniklerin neler olduğunu, bunların birbirleriyle ilişkilerini, belirli hedef davranışları oluşturacak yaşantıların nasıl seçileceğini ve bunları kazandıracak öğretim durumlarının nasıl düzenleneceğini bilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır (Çilenti 1984:3).

Öğretmen eğitimi; içerik, yöntem, materyal, amaç, yer ve zaman gibi pek çok özelliği bünyesinde barındıran karmaşık bir bütündür (Woodward, 1996:139). Teknolojinin öğretim faaliyetlerinde kullanılması, öğretmen eğitiminde gelişerek etkisini göstermektedir. Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlığı ve teknolojiyle ilgili çalışmaları, onların öğretmenliğe hazırlık çalışmaları yanında öğrencilik yaşamını da etkilemektedir (Hokanson, 2001:141). 1998'de Türkiye'de öğretmen eğitiminin düzenlenmesiyle birlikte programa eklenen derslerden birisi de 'Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (ÖTMG)'dir. Bu dersin amaçlarına ulaşmasında öğretmen adaylarının giriş nitelikleri ön plâna çıkmaktadır.

Öğretim ortamlarında bilgisayarlardan faydalanma sürecinde bilgisayar donanımları ilk şart olmakla beraber öğretmenlerin bilgi ve beceri donanımları, tutumları ve bilgisayar ile öğrenmeye yönelik inançları da önemlidir (Altun, 2002:2). Eğitim programı, bilgisayar teknolojisi ve öğretim üyesinin/kurumun pedagojik yaklaşımı, öğretmen adaylarının 'bilgisayar kaygısı, bilgisayar özgüveni, bilgisayar sevgisi' gibi nitelikleri kazanmalarını (G. A Gunter, R. E Gunter ve Wiens, 1998), onların eğitime ve bilgisayar teknolojisine bakış açısını ve tutumunu etkilemektedir. Bilgisayar teknolojisinin öğretmen eğitiminde etkin

kullanımı ve entegrasyonu, öğretmen yetiştiren kurumların bütün bileşenleriyle sorgulanmasını ve yeniden yapılanmasını gerektirmektedir (Yıldırım, 2001).

Angeli'nin (2004) öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmen adayları teknoloji destekli öğretim stratejilerini kullanmada ve bunları uygun bilgisayar çalışmalarıyla birleştirmede yetersiz bulunmuştur. Clift, Mullen, Levin ve Larson'un (2001) yaptığı bir çalışmada da öğretmen eğitimi programında bilgisayar teknolojilerinin yeterince yer almadığı nitekim bu sonucun Uluslararası Eğitim Teknolojisi Örgütü'nün araştırmasıyla da doğrulandığı belirtilmektedir. ABD'de Teknoloji Değerlendirme Bürosu, öğretmen eğitiminde teknoloji kullanımını kısıtlayan başlıca nedenleri şu biçimde sıralamıştır (Wedman ve Diggs, 2001:422):

1. Fakülteler, teknoloji kullanımında model oluşturamamaktadır.
2. Öğrencilerin teknoloji hakkındaki bilgileri yeterli değildir.
3. Öğretmen adaylarının okuldaki çalışmaları, teknoloji kullanımı modeline göre oluşturulmamıştır.
4. Teknoloji, öğretmen eğitiminden ve öğretim programından ayrı tutulmaktadır.

Öğretmen eğitimi programlarında, öğretmen adaylarının öğrencilerle yüz yüze kurduğu iletişimin, uygulamaya dayalı deneyimlerle tamamlanmaya gereksinimi vardır. Teknoloji, öğretmen adaylarının öğrencilerle iletişimini güçlendirdiği gibi onların olumlu öğrenme deneyimleri edinmelerini sağlamaktadır (Doering ve Beach, 2002). Bu bakımdan bilgisayar ve iletişim teknolojileri, öğretmen eğitiminde oldukça önemli araçlardır. Öğretmenler, dil becerilerini geliştiren yeni öğretimsel yaklaşımlara ve dilbilim ile ilgili gelişmelere elektronik kaynaklar aracılığıyla ulaşabildikleri gibi meslektaşlarıyla da iletişim kurabilmektedir (Hill ve Slater, 1998:375).

Öğretmen nitelikleri değişik olarak tanımlanabilir olsa da ortak olan öge, öğretmenlerin öğretimi etkinleştirmek amacı ile materyal üretmeleri ve kullanmalarıdır (Uşun, 2000:7). Öğretmenlerin farklı materyallerin güçlü ve zayıf yönlerini tanımaları, onların en etkin materyali seçmede ve kullanmada en büyük yardımcısı olacaktır (Şahin ve Yıldırım 1999:21). Materyaller, müfredat programının önemli bir parçası olup pek çoğu somut ve görülebilir özelliktedir. Öğretim programlarının amaçları belirlenirken dilbilim ve öğretimsel materyaller, bu özelliklerin somutlaştırılmasına ve uygulamaya konulmasına yardımcı olur (Nunan, 1995:208). Dil öğretiminde kullanılan bu materyallerin sağladığı başlıca kolaylıklar şunlardır: (a) Normal hızda konuşulan bir dili anlama yeteneği kazanma. (b) Ana dilde sözcüklerin söylenişindeki vurgu ve tonlamayı geliştirme. (c) Ana dildeki karmaşık dil becerilerini ve normal hızda konuşma yeteneği kazanma. (ç) Düzenlenmiş bir davranış sistemi olarak dili öğrenme. (d)

Duruma uygun ifade kullanma becerisi kazanma. (e) Uygun ses ve söz kalıplarını kullanma uygulamaları yapma. (f) Okuma ve yazma uygulamaları yapma. (g) Tüm dil becerileri için testler (işitsel anlama testi, telaffuz, konuşma, okuma ve yazma testleri) geliştirme (Mackey, 1969:375).

Yapılan çalışmalarda öğretmen eğitiminde bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin kullanımına dayalı olarak geliştirilen projelerin olumlu sonuçlar verdiği (Benson, Farnsworth, Bahr, Lewis, ve Shaha, 2004; Deryn, Barry ve Chris, 1998) ve öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutum ve becerilerinde olumlu bir değişim olduğu görülmüştür. Söz konusu değişimin gerçekleştirilmesinde ve öğretmen adaylarının öğretim teknolojilerini uygulama boyutuna taşımada ÖTMG dersinin önemli bir işlevi vardır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe derslerinde teknoloji kullanımına ilişkin görüşleri ile ÖTMG dersinin Türkçe öğretimi açısından amaçlarına ulaşma derecesini belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için 'cinsiyet', 'yaş', 'sınıf', 'lise türü' ve 'bilgisayar ve internet kullanım düzeyi' değişkenlerine göre öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma, tarama modeliyle gerçekleştirilmiş betimsel bir araştırmadır.

Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2004-2005 eğitim öğretim yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde ÖTMG dersini almış olan 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen adaylarının ÖTMG dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla, literatür taramasına dayalı olarak araştırmacı tarafından anket geliştirilmiş, bu anketin kapsam geçerliği, alanda uzmanlaşmış öğretim üyeleri tarafından incelenmiş ve ankete son şekli verilmiştir. Ankette yer alan maddelere verilen yanıtların işlenmesinde, dörtlü Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Anketin geneli için Cronbach α değeri 0,793 olarak bulunmuştur.

İşlem

Türkçe öğretmeni adaylarına dağıtılan 190 veri toplama aracının tamamı kabul edilir nitelikte bulunmuş ve elde edilen veriler, SPSS 11.0 paket

programına aktarılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır. Ölçme aracının 5., 9. ve 10. maddeleri tersten okunarak yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine ilişkin frekans (n) ve yüzde (%) değerleri alınmıştır. Verilerin analizinde $p < .05$ güvenilirlik düzeyi kabul edilmiştir. Öğretmen adaylarının ÖTMG dersine yönelik görüşleri normal dağılım göstermediğinden, bu çalışmada nonparametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet ve sınıf değişkenleri için Mann Whitney U Testi yapıp anlamlı fark bulunanlar yorumlanmıştır. Yaş, lise türü, bilgisayar ve internet kullanma düzeyi değişkenleri için Kruskal Wallis Testi kullanılmış, farkın anlamlı olduğu maddelerde, anlamlı farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek için de ikili karşılaştırmalarda Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Ayrıca ölçme aracında yer alan maddelerin puan ortalamaları belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri

Değişkenler	Özellikler	Frekans (n)	Yüzde (%)	Değişkenler	Özellikler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	102	53,7	Yaş	18-21	83	43,7
	Kadın	88	46,3		22-25	104	54,7
Sınıf	3	88	46,3		25-	3	1,6
	4	102	53,7	Lise Türü	Genel Lise	78	41,1
Bilgisayar ve İnternet Kullanma Düzeyi	Hiç	2	1,1		Meslek Lisesi	1	,5
	Çok az	52	27,4		Anadolu Öğretmen L.	88	46,3
	Kısmen	78	41,1		Fen/Anadolu Lisesi	19	10
	İyi	49	25,8		Özel Lise	1	,5
	Çok iyi	9	4,7		Açık Lise	3	1,6
Toplam		190	100,0		Toplam		190

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yüzde 54'ü (102 kişi) kadınlardan oluşmaktadır. Öğretmen adaylarının yüzde 55'i (104 kişi) 22-25 yaş aralığındadır ve yüzde 54'ü (102 kişi) dördüncü sınıf öğrencisi olup yüzde 46'sı (88 kişi) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunudur. Yüzde 41'i (78 kişi) ise bilgisayar ve interneti kısmen kullanabilmektedir.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının ÖTMG Dersiyile İlgili Algılarına İlişkin Mann Whitney U Testi Değerleri

	Cinsiyet	N	S. O.	S. T.	Z	U	p
ÖTMG dersi, Türkçe öğretmenleri için gereklidir.	Erkek	102	90,13	9193,50	-2,125	3940,50	,034
	Kadın	88	101,72	8951,50			
Bu ders, öğretmene farklı Türkçe öğretim tekniklerinin uygulanmasında yardımcı olur.	Erkek	102	86,37	8810,00	-3,227	3557,00	,001
	Kadın	88	106,08	9335,00			
Bu ders, alternatif (elle yapım) öğretim materyali hazırlamada faydalı olacaktır.	Erkek	102	87,47	8921,50	-2,354	3668,50	,019
	Kadın	88	104,81	9223,50			

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ÖTMG dersine dair görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre kadınlar lehine anlamlı fark bulunan maddeler şunlardır: Kadın öğretmen adayları (101,72), erkek öğretmen adaylarına (90,13) göre Türkçe öğretmenleri için ÖTMG dersinin gerekliliğine daha fazla inanmaktadır (U=3940,50; p<.05). Kadın öğretmen adayları (106,08), erkek öğretmen adaylarına (86,37) göre ÖTMG dersinin farklı Türkçe öğretim tekniklerinin uygulanmasında yardımcı olacağı kanaatini daha fazla taşımaktadır (U=3557,00; p<.05). Yine kadınların (104,81), erkeklere (87,47) göre ÖTMG dersinin alternatif (elle yapım) öğretim materyali hazırlamada faydalı olacağı düşüncesini daha fazla taşıdığı görülmektedir (U=3668,50; p<.05).

Tablo 3: Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının ÖTMG Dersiyile İlgili Algılarına İlişkin Mann Whitney U Testi Değerleri

	Yaş	N	S. O.	S. T.	Z	U	p
Bu ders, Türkçe derslerinde tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmamda etkili olacaktır.	18-21	83	85,23	7074,00	-2,369	3588,00	,018
	22-25	104	101,00	10504,00			

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının ÖTMG dersiyile ilgili görüşlerinde yaş değişkenine göre anlamlı fark vardır: 22-25 yaşındaki öğretmen adayları (101,00), 18-21 yaşındaki öğretmen adaylarına (85,23) göre ÖTMG dersinin Türkçe derslerinde tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmalarında etkili olacağı düşüncesini daha fazla taşımaktadır (U=3588,00; p<.05).

Tablo 4: Sınıf Değişkenine Göre Öğretmen Adaylarının ÖTMG Dersiyle İlgili Algılarına İlişkin Mann Whitney U Testi

	Sınıf	N	S. O.	S. T.	Z	U	p
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin dil bilgisi kavramlarını geliştirmeye yardımcı olur.	3	88	86,84	7555,00	-2,140	3727,00	,032
	4	102	101,96	10400,00			
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumunu olumlu yönde etkiler.	3	88	85,52	7440,50	-2,578	3612,50	,010
	4	102	103,08	10514,50			
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrenmede kalıcılığı sağlar.	3	88	83,53	7267,00	-3,222	3439,00	,001
	4	102	104,78	10688,00			
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrencilerin derse güdülenmesinde etkili olur.	3	88	84,36	7339,00	-3,005	3511,00	,003
	4	102	104,08	10616,00			
Öğretim teknolojileri ve materyaller kullanarak yapılan öğretim, öğrencinin konuyu anlamasına yardımcı olur.	3	88	87,67	7627,00	-2,014	3799,00	,004
	4	102	101,25	10328,00			
Bu ders, Türkçe derslerinde tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmamda etkili olacaktır.	3	88	84,57	7358,00	-2,904	3530,00	,004
	4	102	103,89	10597,00			

Tablo 4 incelendiğinde sınıf değişkenine göre dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarından görüş ortalamasının yüksek olduğu maddelerin şunlar olduğu görülür: Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları (101,96), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (86,84) göre teknoloji destekli öğretimin, öğrencilerin dilbilgisi kavramlarını geliştirmeye daha fazla yardımcı olacağını belirtmiştir (U=3727,00; p<.05). Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları (103,08), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (85,52) göre Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumunu olumlu yönde etkileyeceği düşüncesini daha fazla taşımaktadır (U=3612,50; p<.05). Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları (104,78), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (83,53) göre Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, öğrenmede kalıcılığı sağlayacağına daha çok inanmaktadır (U=3439,00; p<.05). Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları (104,08), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (84,36) göre Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, öğrencilerin derse güdülenmesinde etkili olacağı kanaatini daha fazla taşımaktadır (U=3511,00; p<.05). Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları (101,25), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (87,67) göre öğretim teknolojileri ve materyaller kullanarak yapılan öğretimin öğrencinin konuyu anlamasına yardımcı olacağını düşünmektedir (U=3799,00; p<.05). Dördüncü sınıftaki öğretmen adayları

(103,89), üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarına (84,57) göre ÖTMG dersinin Türkçe derslerinde tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmalarında etkili olacağını düşüncesini daha fazla taşımaktadır ($U=3530,00$; $p<.05$).

Tablo 5: Bilgisayar ve İnternet Kullanma Düzeyine Göre Öğretmen Adaylarının ÖTMG Dersiyle İlgili Algılarına İlişkin Mann Whitney U Testi Değerleri

	Bilgisayar ve İnternet Kullanma Düzeyi	N	S. O.	S. T	Z	U	p
Ofis programlarından 'Word ve Excel'i iyi derecede kullanırım.	Çok az	52	28,41	1477,50	-2,826	99,50	,004
	Çok iyi	9	45,94	413,50			
Sunu hazırlamayı sağlayan 'Powerpoint programı'nı kullanabilecek düzeyde biliyorum.	Çok az	52	28,43	1478,50	-2,826	100,50	,005
	Çok iyi	9	45,83	412,50			

Tablo 5'e göre öğretmen adaylarının ÖTMG dersiyle ilgili görüşlerinde bilgisayar ve internet kullanma düzeyi değişkenine göre anlamlı fark vardır: Bilgisayar ve interneti çok iyi kullanan öğretmen adayları (45,94), çok az kullanan öğretmen adaylarına (28,41) göre ofis programlarından 'Word ve Excel'i daha iyi derecede kullandıklarını belirtmiştir ($U=99,50$; $p<.05$). Bilgisayar ve interneti çok iyi kullanan öğretmen adayları (45,83), çok az kullanan öğretmen adaylarına (28,43) göre Powerpoint programını daha iyi düzeyde bildiklerini ifade etmiştir ($U=100,50$; $p<.05$).

Tablo 6: ÖTMG Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yapacağı Katkıya İlişkin Püah Ortalamaları

	\bar{X}
ÖTMG dersi, Türkçe öğretmenleri için gereklidir.	3,74
Bu ders, öğretmene farklı Türkçe öğretim tekniklerinin uygulanmasında yardımcı olur.	3,67
Bu ders, Türkçe derslerinde tepegöz ve projeksiyon makinesi kullanmamda etkili olacaktır.	3,57
Bu ders, Türkçe derslerinde grafik, karikatür gibi görsel materyaller kullanmamda etkili olacaktır.	3,42
Bu ders, Türkçe derslerinde TV, video, kamera ve ses kaseti kullanmamda etkili olacaktır.	3,42
Bu ders, bilgisayar destekli materyal geliştirmede faydalı olacaktır.	3,42
Bu ders, alternatif (elle yapım) öğretim materyali hazırlamada faydalı olacaktır.	3,23

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen adaylarının ÖTMG dersinin Türkçe öğretmenleri için gerekliliğine büyük oranda katıldıkları görülmektedir. Diğer taraftan öğretmen adayları, Türkçe derslerinde tepegöz, projeksiyon, grafik, karikatür gibi görsel materyallerin yanısıra TV, video, kamera ve ses kaseti kullanmalarında ayrıca bilgisayar destekli materyal geliştirmelerinde ÖTMG dersinin yüksek oranda katkı sağlayacağını belirtmiştir. ÖTMG dersinin alternatif (elle yapım) öğretim materyali hazırlamaya yönelik katkısına ilişkin maddeye ait puan ortalamasının düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretim Teknolojilerinin Türkçe Dersinde Kullanımına İlişkin Puan Ortalamaları

	\bar{X}
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrenmede kalıcılığı sağlar.	3,59
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrencilerin derse güdülenmesinde etkili olur.	3,58
Türkçe öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanılması, dersin amaçlarına ulaşmasına katkı sağlar.	3,56
Öğretim teknolojisi ve materyaller kullanarak yapılan öğretim, öğrencinin konuyu anlamasına yardımcı olur.	3,55
Öğretim teknolojilerinin kullanılması, öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumunu olumlu yönde etkiler.	3,53
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeye yardım eder.	3,21
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin dil bilgisi kavramlarını geliştirmeye yardımcı olur.	3,12
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin sözlü anlatım becerilerinin gelişmesine yardımcı olur.	3,12
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesini olumsuz yönde etkiler.	3,04
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişmesini olumsuz yönde etkiler.	3,03
Teknoloji destekli öğretim, öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesini olumsuz yönde etkiler.	2,84

Tablo 7'ye göre, Türkçe derslerinde öğrenmede kalıcılığın sağlanmasında, öğrencilerin derse güdülenmesinde, dersin amaçlarına ulaşmasında, öğrencilerin konuyu anlamasında ve onların Türkçe dersine karşı olumlu tutum geliştirmesinde, öğrencilerin dinleme becerileri ve dil bilgisi kavramlarını geliştirmede öğretim teknolojilerini kullanmanın etkili olacağına dair maddeler, yüksek puan ortalamasına sahiptir. Diğer taraftan öğretmen adayları, öğretim teknolojileri ile yapılan öğretimin öğrencilerin dilin temel beceri alanlarından olan okuma becerilerini, konuşma ve yazma becerilerine göre olumsuz etkilediğini düşünmektedir.

TARTIŞMA

Eğitim teknolojisi ürünlerini tanıyan ve derslerinde amacına uygun kullanabilen ve bu anlamda etkili bir öğretim yapabilmek için ihtiyaç duyduğu materyali üretebilen öğretmene ihtiyaç vardır (Şimşek, 1997:17). Araştırma bulgularında, Türkçe öğretmeni adaylarının ÖTMG dersinin alternatif (elle yapım) öğretim materyali hazırlamada etkili olacağı maddesine düşük puan verdikleri görülmüştür. Bu sonuca dayanarak ÖTMG derslerinde uygulamalara daha fazla yer verilmesi, öğretmen adaylarının bizzat öğretmenlik mesleğinde de kullanabilecekleri materyalleri üretmeleri sağlanıp değerlendirmelerin buna göre yapılması önerilebilir.

Yapılan çalışmalar, öğretim teknolojilerinin öğretmen eğitiminde yeterince yer almadığını ve öğretmen adaylarının bu konuda kendilerini yeterli görmediklerini ortaya koymaktadır. Kurbanoğlu ve Akkoyunlu'nun (2002) yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının bilgisayar öz-yeterlik algı puanlarının yüksek olmadığı, Yaman ve Beyrel'i'nin (2006) Türkçe öğretmeni adayları üzerinde yaptığı çalışmada da öğretmen adaylarının yüzde 38'inin, konu alanıyla ilgili bilgi teknolojilerinin kullanımında kendilerini yeterli görmediği belirlenmiştir. Bu noktada öğretmen adaylarının eğitiminde, bilgisayar ve öğretim teknolojilerinin Türkçe öğretiminin farklı beceri alanlarında kullanılmasına yönelik çalışmaların yapılması önem kazanmaktadır.

Doering ve Beach'in (2002) yaptığı çalışmada, web tabanlı ve karşılıklı iletişime dayanan uygulamaların farklı türlerde metin yazma çalışmalarını geliştirdiği ve bu uygulamaların öğretmen eğitim sisteminde farklı dil beceri alanlarında kullanılmasının, öğretmenlerin zengin deneyimlerle yetişmesini sağlayacağı belirtilmiştir. Nitekim araştırma bulgularına göre öğretmen adayları, teknoloji destekli öğretimin, öğrencilerin yazma becerilerini dilin diğer beceri alanlarına göre olumsuz etkileyeceği kanısını desteklememektedir. Bu sonuç, bilgisayar ve internet teknolojilerinin hem Türkçe öğretmeni yetiştirmede hem de ilköğretimde öğrencilerinin yazma becerilerini geliştirmede kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırma bulgularında, Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri kullanımının, dersin amaçlarına ulaşmasına katkı sağlayacağına yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Duman ve Demir'in (2004) Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada da Türkçe ve edebiyat öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin dersin hedeflerini geleneksel eğitim öğretim yaklaşımindan daha fazla gerçekleştirebileceğine katılımcıların yüzde 80 oranında tam katıldıkları görülmüştür. Bu sonuç, araştırma bulgularıyla tutarlı bir görünüm sergilemektedir.

Eğitim Fakülteleri'nin ihtiyaca cevap verebilecek öğretmeni yetiştirebilmesi her şeyden önce nicelik ve nitelik yönünden öğretim elemanı ihtiyacını gidermesiye mümkündür (Şimşek, 1997:18). Fer'in (2004) yaptığı bir çalışmada, aday öğretmenlerin üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim materyalleriyle meslek yaşamlarında kullanmayı tercih edecekleri öğretim materyallerinin örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarını model olarak algılamaktadır. Dolayısıyla Eğitim Fakülteleri'ndeki öğretim elemanlarının bu konuda kendilerini geliştirmesi ve ÖTMG dersini bu alanda bilgi ve beceri donanımı yeterli olanların yürütmesi gerekmektedir.

Klecker, Hunt, Hunt ve Lacker'in (2003) yaptığı araştırmada, öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında en çok kullandığı teknolojilerin, 'Powerpoint ve internet' olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bilgisayar ve interneti çok iyi kullanan öğretmen adaylarının çok az kullananlara göre 'Word, Excel, Powerpoint' programlarını daha iyi kullandıkları görülmüştür. Saracaloğlu ve Kaşlı'nın (2001) yaptığı bir araştırmada da öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarının bilgisayar kullanma deneyimine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bu sonuç, araştırmanın bulgusuyla örtüştüğü gibi öğretmen adaylarına daha çok bilgisayar kullanma olanağı tanınması gereğini de ortaya çıkarmaktadır.

Eğitim süreci içinde önce sınıf öğretmeni, daha sonraki aşamalarda da Türkçe ve yazın öğretmenleri çocuğun dil gelişimini, dil duyarlılığını ve okuma ile ilişkisini belirleyen kişilerdir (Dilidüzgün, 2004:44). Araştırma sonuçlarında öğretmen adayları, bilgisayarın öğrencilerin okuma becerilerini olumsuz etkilediğine büyük oranda katılmıştır. Diğer taraftan Akpınar'ın (2002) büyük şehirlerdeki resmî ve özel okullarda öğrenim gören 1150 öğrenci ile yaptığı çalışmada, internet bağlantısı olan veya bilgisayarı olan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonucun araştırmanın yukarıdaki bulgusuyla tutarlı olmaması, öğretmen adaylarının öğretmenlik deneyimlerinin az oluşu nedeniyle yeterince bilgisayarlı öğretim yapmamış olmalarıyla açıklanabilir.

Araştırma bulgularına göre ÖTMG dersinin Türkçe öğretmenleri için gerekli olduğu maddesi, en yüksek puan ortalamasına sahiptir. Nitekim Savran'ın (2004) Türkçe öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada da Türkçe öğretmenlerinin yüzde 64'ünün eğitim teknolojisi dersi almadığı ve yüzde 71'inin de araç gereç kullanımı ağırlıklı kurs almaya ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Buna dayanarak ana dili öğretiminde öğretim teknolojisi kullanımına yönelik uygulamaların öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminin yanı sıra hizmet içi eğitimlerinde de verimli bir biçimde verilmesi önerilebilir.

Namlu'nun (2002) öğretmen adaylarındaki teknoloji korkusu üzerine yaptığı çalışmada, erkeklerin kızlara göre daha yüksek teknoloji korkusuna sahip olduğu görülmüştür. Saracaloğlu ve Kaşlı'nın (2001) öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirdiği bir çalışmada, kız öğrencilerin bilgisayar dersinde erkek öğrencilerden anlamlı derecede ($p= ,000$; $p<.05$) daha başarılı olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre kız öğretmen adayları, erkeklere göre ÖTMG dersinin gerekliliğine daha fazla inanmakta, bu dersin öğretmene farklı öğretim tekniklerinin uygulanmasında daha fazla katkı sağlayacağı düşüncesini taşımaktadır. Kız öğretmen adaylarının bilgisayar ve öğretim teknolojilerine erkeklere göre daha olumlu yaklaşmasına ilişkin bu sonuç, yukarıdaki araştırmaların bulgularını desteklemektedir.

Aydın'ın (2004) yeni öğretim materyallerinin ve geleneksel öğretimin öğrencilere dil bilgisi becerisini oluşturan davranışları kazandırmasına yönelik yaptığı çalışmada, deney ve kontrol grupları arasında yeni öğretim materyalleri lehine istatistiksel olarak anlamlı derecede bir fark ($p= ,001$; $p<.05$) bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmeni adayları, teknoloji destekli öğretimin öğrencilerin dil bilgisi kavramlarını geliştirmeye büyük oranda katkı sağlayacağını düşünmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin ana dili becerilerini geliştirmeye dönük dil bilgisi öğretiminde, öğretim teknolojisi kullanımına dair uygulamalı çalışmaların geliştirilerek hizmet öncesinde öğretmen adaylarına hizmet içinde de Türkçe öğretmenlerine verilmesi önerilebilir.

Saracaloğlu ve Kaşlı'nın (2001) yaptığı bir çalışmada, öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutum puanlarıyla bitirilen lise türü arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır. Araştırmada da Türkçe öğretmeni adaylarının ÖTMG dersine ilişkin algılarıyla bitirilen lise türü arasında istatistiksel olarak ilişki bulunmadığı görülmüştür. Bu bulgu, söz konusu araştırmanın bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının üçüncü sınıftakilere göre öğretim teknolojilerinin öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutumunu olumlu etkileyeceğini, öğrenmede kalıcılığı sağlayacağını, öğrencilerin derse güdülenmesinde ve konuyu anlamalarında etkili olacağını düşündükleri görülür. Son sınıftaki öğretmen adaylarının ÖTMG dersini bir yıl önce almış olmaları ve uygulama okullarında gözlem ve deneyimlerinin artması neticesinde bu sonuca ulaştıkları düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarının genel olarak olumlu olduğu, Türkçe öğretmeni adaylarının ÖTMG dersine ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmüştür. Diğer taraftan Tutkun ve Koç'un (2001) Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerine göre Türkçe Öğretmenliği

bölümü öğrencilerinin ÖTMG dersinin hedeflerine ulaşma derecesine ilişkin olumsuz görüş belirttiği görülmüştür. Buna dayanarak bu türde çalışmaların, öğretmen yetiştiren çeşitli kurumlar ve bölümlerde yapılarak sonuçlarının karşılaştırılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, Y. (2002). Büyükşehir ilköğretim okullarındaki sekizinci sınıf öğrencilerinin bilgi teknolojilerini kullanma ve okuduğunu anlama düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 327-351.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Altun, A. (2002). Öncelikler ve beklentiler: İngilizce öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma seviyeleri ve önceliklerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 1-16.
- Angeli, C. (2004). Transforming a teacher education method course through technology: Effects on preservice teachers technology competency [Elektronik nüshası]. *Computers & Education*, 1-16.
- Benson, F. L., Farnsworth, B. J., Bahr, D. L., Lewis, V. K. & Shaha, S. H. (2004). The impact of training in technology assisted instruction on skills and attitudes of pre-service teachers [Elektronik nüshası]. *Education*, 124(4), 649-664.
- Clift, R. T., Mullen, L., Levin, J. & Larson, A. (2001). Technologies in contexts: implications for teacher education [Elektronik nüshası]. *Teaching and Teacher Education*, 17, 33-50.
- Çilenti, K. (1984). *Eğitim teknolojisi ve öğretim*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Deryn, W., Barry, B. & Chris, A. (1998). Researching the use of communication technologies in teacher education [Elektronik nüshası]. *Computers Education*, 30(1/2), 15-21.
- Dilidüzgün, S. (2004). *İletişim odaklı Türkçe derslerinde çocuk kitapları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Doering, A. & Beach, R. (2002). Pre-service English teachers acquiring literacy practices through technology tools [Elektronik nüshası]. *Language Learning & Technology*, 6(3), 127-146.
- Duman, B. & Demir, M. (2004). Tezsiz yüksek lisans Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının edebiyat derslerinde bilgisayara dayalı öğretim ve

interneti kullanmaya dair görüşleri. Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Bildiriler II, 1081-1087. Sakarya.

- Fer, S. (2004). İngilizce öğretmenliği aday öğretmenlerinin meslek yaşamlarında kullanacakları öğretim materyalleri ile üniversitedeki öğretim elemanlarının kullandığı öğretim materyalleri arasındaki ilişki. Eğitim Araştırmaları, 17, 154-168.
- Gunter, G. A., Gunter, R. E. & Wiens, G. A. (1998). Teaching pre-service teachers technology: an innovative approach. Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, Washington: USA. ERIC veri tabanından 27 Mayıs 2005 tarihinde alınmıştır.
- Hill, B. & Slater, P. (1998). Network technology and language learning [Elektronik nüshası]. Education & Training, 40(8), 374-379.
- Hokanson, B. (2001). Computer use in pre-service and in-service teachers. Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, 141-142. Orlando: Florida. ERIC veri tabanından 27 Mayıs 2005 tarihinde alınmıştır.
- Klecker, B. M., Hunt, S., Hunt, D. & Lackner, K. (2003). Evaluating student teachers' technology use with group support systems and questionnaire. Annual Meeting of the Mid-South Educational Research Association: Biloxi. ERIC veri tabanından 27 Mayıs 2005 tarihinde alınmıştır.
- Kurbanoğlu, S. & Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmen adaylarına uygulanan bilgi okuryazarlığı programının etkililiği ve bilgi okuryazarlığı becerileri ile bilgisayar öz-yeterlik algısı arasındaki ilişki. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 98-105.
-
- Mackey, W. F. (1969). *Language teaching analysis*. London: Longmans, Green & Co Ltd.
- Namlu, A. G. (2002). Teknoloji korkusu ve bunu etkileyen etmenler: Öğretmen adayları üzerine bir çalışma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 2(1), 223-246.
- Nunan, D. (1995). *Language teaching methodology*. Prentice Hall Europa.
- Saracaloğlu, A. S. & Kaşlı, A. F. (2001). Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumları ile başarıları arasındaki ilişki. Ege Eğitim Dergisi, 1, 110-126.
- Savran, A. (2004). İlköğretim okullarının ikinci kademesindeki Türkçe öğretmenlerinin eğitimde araç gereç kullanımına ilişkin görüşleri. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Şahin, T. Y. & Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayınları.
- Şimşek, N. (1997). *Öğretmen ve öğretmen adayları için derste eğitim teknolojisi kullanımı*. Ankara: Aml Matbaası.
- Tutkun, Ö. F. & Koç, M. (2001). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin hedeflerine ulaşma derecesi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi –Uluslar arası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuarı Bildirileri Özel Sayısı-, 3, 419-428.
- Uşun, S. (2000). *Özel öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegema Yayınları.
- Wedman, J. & Diggs, L. (2001). Identifying barriers to technology-enhanced learning environments in teacher education [Elektronik nüshası]. *Computers in Human Behavior*, 17, 421-430.
- Woodward, T. (1996). *Models and metaphors in language teacher training*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yaman, H. & Beyreli, L. (2006). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Yayın aşamasında, İstanbul.
- Yıldırım, S. (2001). Öğretmen eğitiminde bilgi teknolojileri ve kalite. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli. Ankara.
- Yılmaz, Z. A. (2003). Lise I. sınıf Türk Dili dersi amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretim materyallerinin etkililiği. I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi. Ankara.